

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота
з економічної теорії на тему:
«Макроаналіз податкової системи»

Студента 2 курсу групи ЕМЕ - 21
Ванкевича І. С.

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Івашук Ю. П.

Національна шкала

Кількість балів

Оцінка ECTS

Тернопіль – 2018 р.

План

Вступ

Розділ I. Сутність, функції, основні принципи податкової системи.

Розділ II. Макроекономічний аналіз проблем функціонування податкової системи України.

Розділ III. Основні напрями вдосконалення національної податкової системи (на основі зарубіжного досвіду).

Висновки

Список використаних джерел

Зміст

Вступ.....	4
Розділ I. Сутність, функції та основні принципи податкової системи.	6
Розділ II. Макроекономічний аналіз проблем функціонування податкової системи України.	11
Розділ III. Основні напрями вдосконалення національної податкової системи (на основі зарубіжного досвіду).	17
Висновки.....	21
Список використаної літератури:	23

Вступ

Актуальність проблеми. В наш час, коли в Україні відбуваються кардинальні перетворення в соціально – економічній та політичній сферах, і значна вага приділяється створенню ефективної системи оподаткування. Від механізму стягнення податків залежить формування доходної частини бюджету, а це, як відомо, основна фінансова база держави. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням до бюджету. Ефективність податкової системи визначається тим, наскільки цілеспрямовано вона вирішує комплекс завдань, пов'язаних з керуванням економіки, як системи, розвитком виробництва, підвищенням життєвого рівня населення. Шляхом оптимального розподілу доходів суб'єктів підприємництва та громадян забезпечується дохідна частина бюджету, достатня для фінансування соціальних процесів та розвитку в цілому України та регіонів, зокрема.

Економіка України останні роки функціонує в умовах високого незбалансованого завищеного фіскального тиску. На сьогодні система оподаткування, методи збору податків та контролю за їх сплатою посилюють негативні тенденції та є основою для корупції, розвитку тіньової економіки. Це стає причиною того, що в належному обсязі не поповнюється дохідна частина бюджету, а від так скорочуються соціальні видатки та видатки розвитку, збільшується частина невдоволеного населення. Виникає брак коштів на підтримку освіти, культури, гуманізації суспільних відносин. Отже, виникає необхідність дослідження питань, пов'язаних із впливом податкової системи на основні економічні процеси, оскільки для подолання негативних тенденцій і з метою підвищення рівня ефективності оподаткування необхідне подальше удосконалення як системи оподаткування в цілому, так і окремих податків.

Об'єктом дослідження є податкова система України, а **предметом дослідження** - ефективність державного регулювання економіки за допомогою фіскальної політики.

Метою дослідження є макроекономічний аналіз податкової системи.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

1. виокремити сутність, функції та основні принципи податкової системи;
2. провести макроекономічний аналіз проблем функціонування податкової системи України;
3. запропонувати основні напрями удосконалення національної податкової системи (на основі зарубіжного досвіду).

Розділ I. Сутність, функції та основні принципи податкової системи.

В ринкових умовах господарювання та існування різних форм власності основним методом формування доходів держави є податки, які складають податкову систему.

Податкова система – сукупність загальнодержавних та місцевих податків і зборів, які справляються в установленому законодавством порядку. В більш широкому розумінні податкова система представляється як регламентована нормами фінансового права, закріпленими в законах та інших нормативно-правових актах з питань оподаткування, сукупність податкових відносин, які опосередковуються фінансовими органами, що забезпечують адміністрування податків, і проявляються в конкретних формах оподаткування.

Іноді зустрічається ототожнення понять «податкова система» та «система оподаткування». При чому, застосовуючи термін „система оподаткування”, акцент робиться на таких елементах системи як сукупність законодавчо встановлених податків і зборів та порядок їхнього справляння.

Разом з тим „система оподаткування” є лише частиною податкової системи, однією з двох підсистем, тоді як другою підсистемою є система регулювання податкових відносин, що включає в себе норми та правила, які їх регламентують. Отже «податкова система» є дещо ширшим поняттям, більш складним за структурою і формуванням системних зв'язків та поєднує в собі систему оподаткування, організаційне і законодавче забезпечення, за якими у сукупності здійснюється належне функціонування системи та органів податкової служби [3].

Податкова система визначається не лише сукупністю податків і зборів, а й принципами її побудови, які закріплені нормативно. Основою формування принципів оподаткування більшості країн світу, в тому числі і України, подальшого розвитку теорії і практики побудови податкових систем стали принципи, узагальнені А. Смітом.

Вони викладені у чотирьох основних правилах:

1. справедливості - яке стверджує загальність оподаткування і рівномірність його розподілу відповідно до доходів;
2. визначеності - час сплати податку, спосіб і сума платежу повинні бути з точністю і заздалегідь відомі платнику і не залежати від суб'єктивних факторів;
3. зручності - кожен податок повинен стягуватися у такий час і такий спосіб, які найбільш зручні для платника;
4. економії (раціональності) - будь-який податок повинен стягуватися таким чином, щоб із доходів платника вилучалося якомога менше понад те, що надходить до державної скарбниці.

З розвитком фінансової науки ці принципи були доповнені принципами: фіскальної достатності (А. Вагнер), економічної ефективності (Р. Мардсен, Дж. Стігліц), політичної відповідальності (Дж. Стігліц).

З часом змінювалися їх кількість, сутнісне наповнення, але деякі з них все ж стали основою для формування сучасних принципів оподаткування.

Вихідними принципами, на яких ґрунтується податкове законодавство України, а отже і принципами побудови податкової системи, які визначені Податковим кодексом України, є:

1. Загальність оподаткування. Кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим кодексом, законами з питань оподаткування та митної справи податки і збори, платником яких вона визнається.

Цей принцип базується на Конституції України: «Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Усі громадяни щорічно подають до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, встановленому законом».

2. Рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації.

Суть принципу полягає у забезпеченні однакового підходу до усіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу, в тому числі виникнення обов'язку у будь-якої особи, яка перебуває на території держави.

У сенсі реалізації державних інтересів податки повинні сплачувати всі (громадяни, іноземці, особи без громадянства), які перебувають у відповідний період на відповідній території.

2. Невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства.

Даним принципом формуються загальні засади відповідальності за порушення податкового законодавства. Важливо враховувати, що за порушення податкового законодавства може наступати фінансова, адміністративна і кримінальна відповідальність. У даному випадку йдеться про засади фінансової відповідальності, яка деталізується нормами другого розділу Податкового кодексу України. Підставою для такої відповідальності виступає податкове правопорушення (склад, види та санкції закріплюються главою 8 Податкового кодексу). Необхідно також розмежовувати відповідальність зобов'язаних осіб (платників податків та податкових агентів) і посадових осіб контролюючих органів.

3. Фіскальна достатність. Встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості видатків бюджету з його надходженнями.

Цей принцип має певне кордонне значення на межі бюджетного та податкового регулювання. З одного боку, справляння податків не є самоціллю, вони справляються не просто для формування дохідних частин бюджетів, а з метою такого їх формування, яке б забезпечило виконання всіх завдань і функцій держави та територіальних громад. З іншого боку, цим принципом пропонується і певне обмеження свавілля при встановленні податків та зборів.

Їх розмір та види не можуть бути нескінченими, вони мають лише забезпечувати необхідні надходження до бюджетів.

4. Соціальна справедливість. Суть принципу соціальної справедливості полягає в установленні податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків.

Він реалізується через реальне оподаткування й відображає демократизм державного ладу, цінності державного устрою. При цьому важливо, яка частина доходу платника перераховується у вигляді податку, наскільки об'єктивно розподіляється тягар податків серед різних груп і верств суспільства і, звичайно, на що витрачаються зібрані податки. Держава визначає необхідні податки, обумовлені реальними потребами суспільства.

5. Економічність оподаткування. Тобто установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування.

Податки повинні формувати фінансове забезпечення виконання завдань та функцій держави і територіальних громад. Саме тому Податковим кодексом України зведено до мінімуму перелік місцевих податків та зборів, і залишилися лише такі, що гарантують суттєве надходження коштів до дохідних частин місцевих бюджетів.

6. Нейтральність оподаткування. Встановлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоспроможності платника податків.

Закріплення принципу нейтральності оподаткування спрямоване на уникнення впливу податків і зборів на конкурентоспроможність платника податків. Оподаткування є елементом державної економічної політики, а тому за рахунок встановлення податків і зборів здійснюється вплив на платників податків, які здійснюють господарську діяльність в окремих сегментах внутрішньодержавного ринку.

7. Рівномірність та зручність сплати. Суть принципу полягає в установленні строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності

забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення видатків та зручності їх сплати платниками.

Цей принцип передбачає необхідність так встановлювати строки сплати податків і зборів, щоб забезпечити рівномірне надходження коштів до бюджетів та фінансування бюджетних видатків протягом усього бюджетного року.

8. Єдиний підхід до встановлення податків та зборів. Цим принципом передбачається визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку [1, с. 115 – 117].

Суть податків проявляється у тих функціях, які вони виконують. Це, по-перше, фіскальна функція. Вона зводиться до забезпечення фінансових ресурсів для виконання органами держави своїх функцій, оскільки податки є головним джерелом доходної частини бюджетів усіх рівнів. Другою функцією податків є соціальна, що полягає у вирівнюванні доходів різних груп населення. Вона проявляється через використання прогресивних відсоткових ставок та надання різного роду пільг при сплаті податків певним групам населення. Третьою функцією податків є регулююча, суть якої полягає у впливі через рівень податків на економічну активність суб'єктів господарювання та розподіл економічних ресурсів між галузями економіки та регіонами країни[4].

Розділ II. Макроекономічний аналіз проблем функціонування податкової системи України.

Чинна система оподаткування в Україні формувалась протягом багатьох років. На жаль, поки що вона не є досконалою і не повністю вимагає вимогам часу. Сьогодні ще існують неузгодженість і протиріччя окремих норм податкових законів, їх нестабільність, безсистемне надання пільг та перекручування сутті податків. Все це вказує на те, що податковий тиск на платників податків необхідно знижувати. Дослідники виділяють низку недоліків чинної податкової системи, проте я хочу зробити акцент саме на її конкретних проблемах:

- Податкова заборгованість платників перед бюджетом та державними цільовими фондами;
- Бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість;
- Ухилення від сплати податків. На мою думку, ця проблема є однією з найгостріших в Україні та таких, що вирізняє з-поміж більшості європейських країн. На масштаби ухилення від сплати податків впливає високий рівень податкових ставок, нерівномірний розподіл податкового навантаження, складність і недосконалість законодавства.
- Нерівномірне податкове навантаження, яке спричиняє найбільше податкове навантаження на законослухняних платників, позбавлених податкових пільг [9 с. 41].

Для аналізу податкової системи України доцільним буде використання індексу Doing Business.

Індекс легкості ведення бізнесу – індекс, що використовується для порівняння простоти підприємницької діяльності між країнами світу, що укладається Світовим банком на основі річних даних. Вищі оцінки у індексі

свідчать про краще та простіше регулювання бізнесу, а також сильніший захист прав власності.

На даний момент Україна посідає 71 місце в рейтингу. Поки що це найвище місце, яке тільки посідала наша держава в цьому рейтингу від першої публікації у 2006 році. Тому можна з впевненістю сказати, що економічна ситуація в країні поступово, з кожним роком покращується.

Цей індекс включає в себе близько десяти різних індикаторів, наприклад: розпочинання бізнесу, отримання електропостачання, міжнародна торгівля, отримання кредиту, реєстрація майна, захист прав інвесторів, забезпечення контрактів, сплата податків. Проте серед всіх цих індикаторів нас цікавить саме сплата податків, який включає: кількість податків (Payments), час на підготовку податкових звітів (Time), загальний податок як частка прибутку (Total tax). Цей індикатор показує наскільки ефективною є податкова система України у порівнянні з іншими країнами світу. Тепер дещо детальніше по кожній складовій індикатора:

Індикатор податкових платежів (Payments) відображає загальну кількість податків та сплачених внесків, спосіб оплати, частоту платежу, частоту складання та кількість агентств, що беруть участь у стандартизованій компанії з вивчення ситуації протягом другого року експлуатації. Вона включає податки, такі як податок на прибуток, податок на додану вартість та податки на оплату праці працівників. Ці податки традиційно збираються компанією від споживача чи працівника від імені податкових органів. Хоча вони не впливають на звіти про прибутки та збитки компанії, вони збільшують адміністративний тягар дотримання податкової системи і, таким чином, включаються до податкової міри.

Кількість платежів враховує електронна документація. Там, де повна електронна плата і оплата дозволяється, і вона використовується більшістю середніх підприємств, податок розраховується як сплачений один раз на рік, навіть якщо філіали та платежі є частішими. Для платежів, здійснених через третю сторону, наприклад, податок на відсотки, сплачений фінансовою

установою або податком на пальне, що сплачується дистриб'ютором пального, включається лише один платіж, навіть якщо платежі є частішими.

Якщо два або більше податків або внесків сплачуються та сплачуються спільно за тією ж формою, кожен із цих спільних платежів розраховується лише один раз. Наприклад, якщо обов'язкові медичні страхові внески та обов'язкові пенсійні внески сплачуються і сплачуються разом, лише один із цих внесків буде включено до кількості платежів.

Час вимірюється в годинах на рік (Time). Індикатор вимірює час, необхідний для підготовки, сплати трьох основних видів податків та внесків: податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість або податок на прибуток, податки на оплату праці, включаючи податки на фонд заробітної плати та соціальні внески. Час підготовки включає в себе: час для збору всієї інформації, необхідної для обчислення податку, що підлягає сплаті, і для розрахунку суми, що підлягає сплаті. Якщо окремі бухгалтерські книги повинні зберігатися для цілей оподаткування або окремі розрахунки, то включається час, пов'язаний із цими процесами. Цей додатковий час включається лише в тому випадку, якщо регулярна бухгалтерська робота недостатня для виконання вимог податкового обліку. Час подання документів включає час, необхідний для заповнення всіх необхідних форм податкової декларації та відповідні повернення податкового органу. Час оплати враховує години, необхідні для здійснення оплати в режимі онлайн або особисто. Якщо податки та внески оплачуються особисто, час включає в себе затримки під час очікування.

Загальна сума податку та внеску (Total tax and contribution) визначає суму податків та обов'язкових внесків, що належать підприємству на другий рік роботи, вираженої як частка комерційного прибутку. Загальна сума податків та внесків - це сума всіх різних податків і внесків, що підлягають сплаті після обліку допустимих відрахувань та вилучень. Включені податки можна поділити на п'ять категорій: прибуток або податок на прибуток підприємств, соціальні внески та податки на оплату праці, що сплачуються роботодавцем, податки на майно, податки з обороту та інші податки (наприклад, муніципальні збори та

податки на автомобілі). Податки на пальне більше не включаються до загальної ставки податку та внеску через складність обчислення цих податків послідовно для всіх країн, на які покриваються. Сума податку на паливо в більшості випадків дуже мала, і вимірювання цих сум часто є складними, оскільки вони залежать від споживання палива. Податки на пальне продовжують враховуватись у кількості платежів [5].

Таблиця 1

Податкове навантаження в господарській системі України*

Year	Rank	Payments (number per year)	Time (hours per year)	Total tax (% of profit)
2008	-	147	2085	56.6
2009	182	147	848	57.2
2010	181	147	736	57.2
2011	181	135	657	55.5
2012	183	135	667	57.1
2013	168	110	456	56.3
2014	164	94	390	55.7
2015	106	56	374	53.4
2016	84	22	369	50.9
2017	76	11	342	45.2
2018	54	5	327.5	41.7

*Складено автором самостійно на основі даних: [5] і [6].

У цій таблиці наведені дані про цей про індикатор сплати податків. Проаналізувавши дані з таблиці, можна сказати, що протягом 2009 – 2012 рр. зрушень у системі сплати податків практично не було. А ось починаючи з 2013 року можна помітити, що ситуація почала поступово покращуватись і Україна з 182 місця перемістилась на 54. Це свідчить про те, що над податковою системою України почали працювати. Проте час, що затрачується на підготовку податкових звітів зavelикий. У 2008 році він становив 2085 годин на

рік. Це дуже велике значення, якщо, наприклад, у країнах ЄС у той час цей показник був у двічі, а то й тричі менший. Радую те, що протягом 10 років цей показник в Україні кардинально змінився – 327.5 годин на рік. Але все ж таки це забагато, для порівняння у Новій Зеландії цей показник становить 140.4.

Тепер перейдемо до аналізу інших показників. Протягом 2008 – 2013 рр. кількість податків в Україні була надто великою. Податкова система того часу характеризувалась складністю і великою кількістю зайвих податків. Але поступово кількість цих податків почала зменшуватись до 5, що спричинило спрощення податкової системи. Завдяки цьому і зменшився час для підготовки, сплати податків.

Можна сказати те, що третій показник, показує рівень податкового навантаження на підприємства. Тут також можна простежити позитивну динаміку у зміні показника. Протягом багатьох років він становив 56.7 – 50.9%. Починаючи від 2012 р. він почав зменшуватись і тепер показник дорівнює 41.7%.

Враховуючи ці всі параметри, можна стверджувати, що у податковій системі України відбулися позитивні зміни, але потрібно й надалі проводити реформи, які забезпечуватимуть ще краще функціонування податкової системи.

Проте, щоб повністю аналітично навести ситуацію податкової системи України недостатньо проаналізувати дані податкового навантаження на платників податків.

Також для проведення макроекономічного аналізу податкової системи України можна використати статистику надходжень усіх податків та зборів протягом 2014 – 2018 рр. Дані були взяті за 1 місяць кожного року.

Таблиця 2

Надходження податків та зборів*

Надходження податків і зборів		
Рік	Зведений бюджет, млн. грн.	Державний бюджет, млн. грн.
2014	305250,7	233181,9
2015	381855,1	293424,9

2016	587054,9	487658,6
2017	4287883,9	283017,7
2018	519185,3	335335,2

*Складено автором самостійно на основі даних [11].

На рисунку 1 надано дані про надходження податків та зборів з таблиці 2 у графічній інтерпретації.

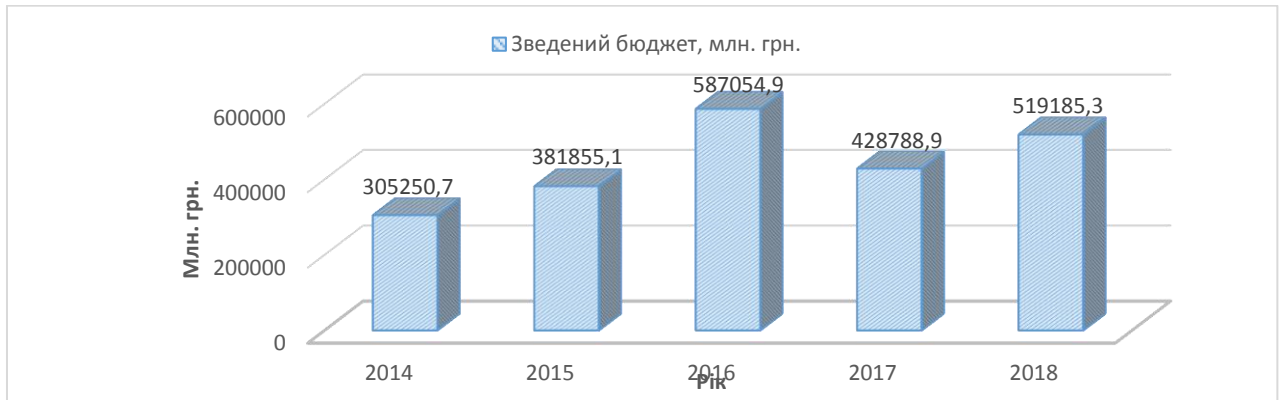

Рис.1. **Надходження податків і зборів***

*Складено автором на основі даних [11].

Аналізуючи рисунок можна зробити висновок, що протягом п'яти останніх років ситуація податкових надходжень була нестабільною. Спочатку протягом 2014 – 2016 р. кількість надходжень до Зведеного бюджету, виражена у грошовому еквіваленті стрімко збільшувалась. Після 2016 року ситуація дещо погіршилась, але, починаючи з 2017 року їх кількість у поступово почала зростати.

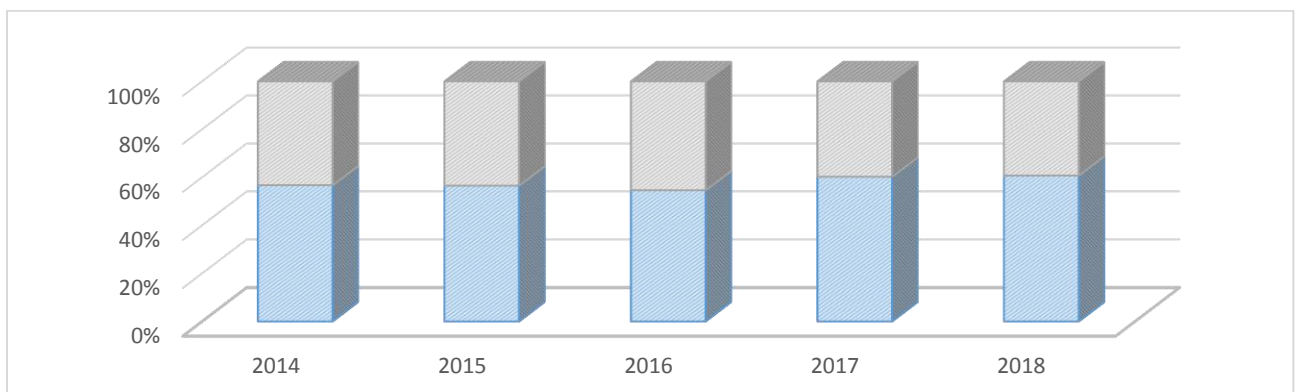

Рис.2. **Частка надходжень до Державного бюджету***

*Складено автором самостійно на основі даних [11].

На даному рисунку наведено частку надходжень до Державного бюджету. Дані дають підстави стверджувати, що протягом усіх років частка надходжень саме до Державного бюджету становила більше половини (60%<).

Розділ III. Основні напрями вдосконалення національної податкової системи (на основі зарубіжного досвіду).

Діюча сьогодні в Україні система оподаткування формувалась протягом останнього десятиріччя. Вона відіграла свою позитивну роль на етапі становлення України як незалежної держави. Однак подальший розвиток ринкових відносин та поглиблення ринкових перетворень все більше підкреслюють наявні в ній недоліки.

На жаль, поки що діюча система оподаткування є не зовсім досконалою і не повністю відповідає вимогам часу. Сьогодні ще існують неузгодженості та протиріччя окремих норм податкових законів, їх нестабільність, безсистемне надання пільг та перекручування суті окремих видів податків.

Податкова система в кожній країні є основою економічної системи. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає головним важелем реалізації державної економічної політики. В умовах формування ринкової економіки виконання доходної частини Державного бюджету України є одним із актуальних завдань, успішне вирішення якого створює сприятливі умови для суспільного розвитку [10, с. 54].

Теперішня система оподаткування сьогодні не задовольняє ні державу, ні платників податків. Цілий ряд прорахунків та перекосів, які були допущені при її створенні, призвели до того, що податки не виконують повноцінно ні фіскальної, ні стимулюючої функцій. Сфера матеріального виробництва практично задушена податками, що веде до скорочення оподатковуваних оборотів, а значить, і до зменшення бюджетних надходжень.

Оцінюючи стан податкових відносин в Україні, більшість вчених, експертів і політиків сходяться на тому, що основними вадами податкової системи є її надмірна фіскальна спрямованість та нерівномірний розподіл податкового навантаження, спричинений масштабними ухиленнями від сплати

податків.

Система оподаткування України розвивається поступово, зміни, які відбувалися за роки незалежності, були позитивні: кількість податків було зменшено, податкові ставки знижено, зменшилась також кількість звільнень від оподаткування, водночас розширилась база оподаткування, значно поліпшилось надходження податків. І все ж система оподаткування має значні недоліки - нестабільна та неузгоджена законодавча база. Це позбавило підприємства можливостей не лише перспективного планування своєї діяльності, а й оперативного, що серйозно гальмує розвиток економіки. Окремою проблемою є податкові пільги. По-перше, звільняючи від податків деякі підприємства, держава збільшує податковий тягар іншим. По-друге, податкові пільги часто перетворюються на ухилення від податків, які здійснюються шляхом штучного банкрутства; фальсифікації документів, наданих підприємствами на відшкодування ПДВ; створення фіктивних підприємницьких осіб тощо.

Для розв'язання зазначених проблем доцільно вжити заходи, які могли б удосконалити систему оподаткування: зменшити податкове навантаження; зробити податкове законодавство простішим, послідовним та прозорим; скоротити кількість податків, тобто усі малоефективні податки мають бути скасовані або встановити єдиний універсальний податок.

Для удосконалення податкової системи України можна використати досвід зарубіжних держав, які провели ряд податкових реформ, що піднесло їх економічний розвиток на рівень високорозвинених країн світу.

Особливий вид податків, що застосовується в деяких країнах членах ЄС – податок на приріст капіталу. В більшості країн цей податок стягується не в момент цього приросту, а в момент його реалізації (наприклад, після продажу акцій). В Бельгії і Франції цей податок стягується по ставці, нижче ставки податку на прибуток. В Німеччині, Голландії, Італії податок з громадян на приріст капіталу при довгострокових вкладеннях взагалі не стягується. Специфічною формою приросту капіталу є отримання прибутку (збитку) при

зміні валютного курсу. Такі доходи оподатковуються за ставкою податку на прибуток, але в деяких країнах такий податок не використовується [8, с. 187].

Окремо необхідно зупинитись на податку на прибуток корпорацій. В останній час загальноєвропейським стандартом оподаткування прибутку корпорацій є так звана залікова система. Вважається, що вона здатна збільшити інвестиції та підвищити їх якість, так як при цій системі оподаткування, корпораціям більш корисно сплачувати, а акціонерам отримувати дивіденти в порівнянні з “закритим” отриманням доходу у вигляді зростання вартості акцій в результаті інвестування отриманого прибутку. Тоді отриманий у вигляді дивідентів доход акціонери зможуть використовувати на придбання акцій більш ефективних компаній, що призведе до переливу капітала в найбільш ефективні сектори економіки.

У Великобританії існує авансовий податок на доходи корпорацій. Він був введений для створення безперешкодних платежів до бюджету. Розмір даного податку визначається рівнем виплат по дивідентах. Але авансовий податок не є при цьому ще одним податком на дивіденти, його сплата здійснюється як аванс платежу, який враховується при фактичній сплаті податку. У випадку, коли розмір авансового податку перевищує розмір податку на прибуток, передплати поданому податку можуть враховуватись для погашення заборгованості за попередніми чи майбутніми платежами податку на прибуток.

У Франції податок на прибуток корпорацій складає 42%. При розрахунку прибутку, що підлягає оподаткуванню, дивіденти, які сплачують акціонерам, з прибутку не відшкодовуються, а виплачуються після оподаткування. В Німеччині з компаній стягується податок на дивіденти у розмірі 25% від суми. Він був введений з тим, щоб зробити менш можливим ухилення від оподаткування з боку акціонерів [7].

Окремо слід зупинитися на такому важливому елементі фіскальної і політики європейських держав, як податок на додану вартість. З середини 70-х років він став невід’ємною часткою оподаткування країн – членів Європейського Союзу. В теперішній час цей податок можна назвати одним з

прикладів гармонізації податкової політики цих країн. Влітку 1991 року практично всі країни – члени ЄС (за винятком Великобританії) погодилися з необхідністю встановити мінімальну нормативну ставку ПДВ в розмірі 15%. Раніше рекомендована ставка ПДВ визначалася в інтервалі 9-19% (низька -4-9%). Однак, не дивлячись на досягнення принципової згоди щодо розмір ставок податку на додану вартість, говорити про гармонізацію ще рано. Так, якщо в Іспанії нормальна ставка ПДВ – 15%, в Німеччині – 14% (низька 6,5%), то у Франції діє ставка 18,6% (крім того, існують ще ставки 5,5; 27,8 та 33,33%), в Данії навіть 25%.

Одним з прикладів може бути досвід досить розвинутої країни - Швейцарії. На чолі функціонування системи оподаткування стоїть правова основа, тобто законодавча. В Швейцарії це питання вирішують універсальні для всіх податкові закони. Ця особливість полягає в тому, що всі учасники податкового процесу можуть самостійно розбиратись в змісті законів, вирішувати для себе, тобто своєї діяльності, провідні напрямки функціонування, тощо. В Україні прийняття податкових законів іноді має неповну форму, тому вони постійно доповнюються, змінюються, а також іноді перероблюються. Це негативно впливає на підприємницьку діяльність в країні. Другим прикладом застосування податкового досвіду Швейцарії може бути те, що всі кантони країни мають змогу самостійно справляти податки і діяти незалежно від федерального податкового органу. Локальність при цьому дає можливість швидко реагувати на зміни, які відбуваються в конкретному регіоні і поліпшувати становище на мікрорівні. В Україні, звичайно, існує деяка самостійність регіонів, однак, на мій погляд, вона обмежена. Адж встановлення розмірів і ставок податків здійснюється на загальнодержавному рівні, а не має локальний характер. Таким чином, ще одним напрямком використання світового досвіду може стати надання свободи регіонам в прийнятті необхідних законів, у встановленні податкових ставок та розмірів податків тощо [2, с. 45].

Застосовуючи ці зарубіжні приклади податкових систем , все ж таки

можна вибрати щось вибрати і реалізувати це тут в Україні.

На даний момент в Україні проходить процес створення загального, всеохоплюючого положення щодо податкової системи держави – Закон податкового кодексу України.

Висновки

Провівши дане дослідження податкової системи, ми виокремили основні принципи та функції податкової системи, що полегшило подальший аналіз національної податкової системи.

Характерною особливістю діючої податкової системи України сьогодні є її недосконалість, а саме: неузгодженість та суперечливість окремих податкових законів, нестабільність законодавства, надмірне податкове навантаження на платників, безсистемне й невиправдане надання пільг, перекручування економічної сутності окремих податків та непристосованість її до переходу від адміністративної-командних методів управління господарством до господарювання в умовах демократичної правової системи України.

Аналіз діючої податкової системи України свідчить про необхідність її реформування. На мою думку, в основі податкової системи повинні бути прямі податки, тобто податки, де об'єктом оподаткування є доходи фізичних осіб, прибуток юридичних осіб, земля, майно та капітал. При оподаткуванні доходів фізичних осіб та прибутку юридичних осіб повинна використовуватись диференціація ставок податків в залежності від виду діяльності та розміру отриманого доходу. Потрібно збільшувати частку податкових надходжень до Державного бюджету шляхом спрощення системи оподаткування та підвищення доходів населення, а не – підвищення податкових ставок та збільшення кількості податків.

Слід зазначити, що основною метою реформування системи оподаткування є сприяння стабілізації матеріального виробництва, підвищення

його ефективності, на цій основі задоволення державних та соціальних потреб. Система оподаткування повинна забезпечити оптимізацію структури розподілу і перерозподілу національного доходу. Реформуванню підлягають правові норми, що визначають форми, механізм регулювання, встановлення величини та порядку справляння податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджету, внесків до державних цільових фондів.

Список використаної літератури

1. Податкова система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г. , Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.
2. Булгакова С.О. Податки в зарубіжних країнах.-К.: Основи, 1998.
3. Івашук Ю. П. Емерджентний інституційний порядок в економіці та його поведінкові підстави / Ю. П. Івашук // Економічна теорія - №3. - С. 69-81.
4. Податкова система та принципи її функціонування: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/24034/politekonomiya/podatkova_sistema_printsipi_funktsionuvannya
5. Поняття та зміст податкової системи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14940511/pravo/podatkova_sistema
6. Звіт Doing Business 2018: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
7. Звіт Doing Business Ukraine: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>
8. Податкові системи зарубіжних країн: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat-ok.com.ua/podatki-podatkova-sistema/podatkovi-sistemi-zarubizhnih-krajin>
9. Податкові системи зарубіжних країн: Навч. Посібник / [Литвипенко Я. В., Якушик І. Д.]; – К.: МАУП, 2004. – 208 с.
10. Бабиц Л.Я. Аналіз податкової системи і пропозиції щодо її вдосконалення. // Економіка України.-1999.
11. Левочкин С.О. Податкова структура в Україні та шляхи її вдосконалення // Економіка України.-1999.

12. Надходження податків та зборів: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv--obovyaz/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv/>